

2. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
3. Савчин М.В., Навроцький В.В., Менджул М.В. Механізм захисту прав біженців та шукачів притулку: міжнародний та національний рівні: навчальний посібник. Ужгород. 2007. 220 с.
4. Семенюк Р.Е. Правовий статус біженців і переміщених осіб / Р.Е. Семенюк // Юридична Україна. – 2013. – № 12. – С. 65–70.

Гладкий В'ячеслав,

аспірант Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого Міжрегіональної академії управління персоналом

ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ ТА КОРУПЦІЯ У СВІТЛІ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Задоволення основних інтересів людей (їх добробуту, миру, справедливості і т. д.) завжди було і досі залишається важливою метою існування та розвитку будь-якого «цивілізованого суспільства», тобто «суспільства, в якому панує право». У той же час, важливо враховувати і те, що досягнення означеної мети в усі часи супроводжувалося зіткненням з множинними перешкодами, що унеможливають достатнє задоволення людських інтересів, які впливають з їх прав. Водночас, базова незадоволеність цих інтересів означає, що суспільство у тій чи іншій мірі не матиме можливості розвиватися, окультурюватися [1, р. 2019]. При цьому суспільство, яке не є в повній мірі цивілізованим, є міцним фундаментом, на якому вибудовується потужна корупційна сітка, учасники якої приватизують «Загальне благо» та формують державу, в котрій панує корупція. Звісно, окреслене унеможливлене у межах держави, яка є дійсно суверенною, соціальною, демократичною та правовою (наприклад, Дані, Норвегія, Швеція). При цьому основну увагу в межах цієї наукової розвідки ми приділимо лише суверенітету держави та його взаємозв'язок з феноменом корупції.

Спершу зазначимо, що у ст. 1, ч. 1 ст. 2 і ч. 1 ст. 5 Основного Закону України конституцієдавець визначає Україну суверенною державою, суверенітет якої поширюється на всю її територію, а «носієм суверенітету» та «єдиним джерелом влади» в державі називає народ. Між тим, у ч. ч. 1 і 2 ст. 17 Конституції зазначається, що «захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу», а, відтак, «оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України». Зважаючи на це, Президент України є главою держави та гарантом державного суверенітету (ч. ч. 1 і 2 ст. 102), а КМУ – вищим органом у системі органів виконавчої влади та забезпечує державний суверенітет (ч. 1 ст. 113 і п. 1 ч. 1 ст. 116).

Необхідно зауважити, що державний суверенітет є визначальною та невід'ємною якістю публічної влади, що «засвідчує верховенство держави в межах власної території та її незалежність у відносинах з іншими державами» [2, с. 122], а незалежність держави, у свою чергу, є невід'ємною її характеристикою, що вказує на те, що центральні органи влади цієї держави контролюють всю її територію, діючи в інтересах громадянина та народу, держави, керуючись при цьому лише Конституцією та нормами чинних законів держави. Як вбачається, незалежною держава не може бути, доки вона не стане суверенною (так само, суверенна держава не може бути залежною).

Вказівка конституцієдавця на обов'язковість таких характеристик України як суверенність та незалежність автоматично є також заборонаю реалізації корупційної практики, що обумовлює панування корупції у держави. Проникаючи у всі сфери життєдіяльності людини, корупція розбещує політичну владу і громадян та розкладає державу як цілісну систему, роблячи її вразливою перед численними ризиками деструктивного характеру, формує державу в якості товару [3, с. 52–53; 4, с. 124–125], котрий можна відчужити, а політичну владу – в якості сукупності суб'єктів, які надають будь-які послуги, навіть ті, що суперечать інтересам народу та держави й здійснюються за рахунок адміністративного та іншого ресурсу. Можливість фактичної купівлі держави, окремих територій держави та/або стратегічних об'єктів (зокрема, шляхом удавання правомірних юридичних діянь) призводить до того, що держава втрачає суверенітет у повній мірі чи на окремих територіях, в окремих сферах функціонування держави, а, відтак, не є незалежною у достатній мірі. Можливість «найму» політичної влади окремої держави чи разова купівля окремих послуг, що надає влада, однозначно вказує на відсутність незалежності держави та суверенності.

З огляду на вказане слід наголосити на тому, що протиправні діяння проти суверенітету та незалежності держави, що обумовлені корупційним мотивом, у переважній частині здійсненні представниками політичної влади: відчуження держави чи її окремих територій (а так само відчуження стратегічних об'єктів), неправомірні дії відносно держави, котрі шкодять суверенності держави (знищення економічного, соціально-політичного, військового та культурного потенціалу держави та народу, зокрема, шляхом підписання невігідних міждержавних договорів, набуття членства в певних міжнародних урядових організаціях, союзах держав та за рахунок вчинення будь-яких інших діянь в контексті здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави), здійсненні, як правило, лише центральними органами влади та їх посадовими особами.

Проф. Р.Х. Макуєвсправедливо помічає, що «суверенітет – цетакій нерв держави, вилучивши який можна обрушити всю державну конструкцію. Від неї тоді дійсно залишаться мережеві уламки» [5, с. 74]. Таким чином, необхідно зазначити, що незалежна та суверенна держава може бути корумпованою, однак, панування корупції в державі унеможливорює подальше існування держави у відповідному статусі. При цьому зростанню корупції може протистояти лише незалежна та суверенна держава (хоча лише цих

характеристик для антикорупції, звісно, є недостатнім). Відтак, виникає питання, чи здатна Україна ефективно здійснювати антикорупційну політику зважаючи на невирішеність й безперспективність короткострокового розв'язання т. зв. «Кримської кризи»? Також, це питання ускладнене втратою національним Урядом контролю над окремими територіями Донецької та Луганської областей. Окрім того, у практичній дійсності в регіонах держави дедалі помітніше посилюється соціально-економічна та політична впливовість регіональних кланів, котрі здійснюють реальний політичний вплив на регіони (у світлі децентралізації влади та бюджету, а також під впливом т. зв. «ресурсного прокляття» в регіонах поступово формуються своєрідні «удільні князівства» – «лісова республіка», «бурштинова республіка», «піщана республіка», «вугільна республіка» тощо), підміняючи таким чином Уряд та урядових представників на місцях (помітною є також тенденція експансії злочинного світу, чому сприяє стрімке розширення та поглиблення структури андеркласу в державі з 2014 р.).

В окресленому сенсі слід зауважити, що вказаний стан справ суттєво поглиблює негативні показники ефективності попередження та протидії корупції, однак, виникнення вказаних обставин стало можливим саме у результаті відсутності належного рівня суверенності нашої держави, з одного боку, а, з іншого боку – також наявності утверджених в нашій державі та суспільстві недемократичних, неправових і несоціальних традицій функціонування публічної влади, котра й по сьогодні щільно пронизана непотизмом і кронізмом. Таким чином, вкотре наголосимо на тому, що український Основний Закон передбачає дієвий конституційний антикорупційний правовий режим, однак, його впровадження в реальну дійсність буде можливим лише тоді, коли новообраний Президент України В.О. Зеленський та вже новий парламент не лише будуть спрямовувати свої зусилля на реальне відновлення суверенітету держави на всій її території (й на тій, що формально підпорядкована Уряду, хоча фактична влада на цій території належить «удільним князям»), але й паралельно сприятимуть протидії феномену корупції, що виснажує нашу державу, а не очолюватимуть корупційну сітку, що десятиліттями існує в нашій державі.

Список використаних джерел

1. Hladky V. The Structure of the System of Corruption Crime Subjects according to the Legislation of Ukraine. *Path of Science*. 2019. Vol. 5, No 4. P. 2008–2021. DOI:10.22178/pos.45-4.
2. Шаповал В.М. Сучасний конституціоналізм. Київ: Видавництво «Юрінком Інтер», 2005. 560 с.
3. Гладкий В.В. Долгосрочные перспективы преобразований в Украине в свете антикоррупционной политики. *Юридичні науки: проблеми та перспективи*: матеріали V Міжнар. наук.-практ.-конф. (м. Івано-Франківськ, 19–20 трав. 2017 р.): у 2-х ч. Херсон: ВД «Гельветика», 2017. Ч. 2. С. 50–53.

4. Гладкий В.В. Сутність та значення феномену корупції. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 18. С. 124–132. DOI:10.5281/zenodo.2592077.

5. Макуев Р.Х. Уважая Конституцию, меняют подходы к конституционализму (к 20-й годовщине: испытание временем). *Вестник государственного и муниципального управления*. 2014. № 1. С. 72–79.

Груєва Аліна

студент 2-КН ННІЗДН НАВС

Науковий керівник

професор кафедри конституційного права та прав людини НАВС, кандидат юридичних наук, доцент **Солоненко Олег**

НАЦІОНАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Проблема забезпечення прав людини є нині досить сучасною, а відтак не втрачає, а лише набуває особливої своєї актуальності. Конституція України, яка проголошує широкий спектр прав людини у відповідності до Загальної Декларації прав людини, дає підстави стверджувати про те, що у яку б сферу життя ми не торкалися, ми торкнемося питання прав людини в контексті їх порушення, недотримання, невиконання, ігнорування тощо.

Для багатьох людей, на жаль, вони залишаються абстрактною категорією, для політиків – темою маніпулювання та спекуляцій.

Так, ми досить часто використовуємо термін «національний механізм» по відношенню до того чи іншого напрямку державної політики, але при цьому лише інколи замислюємося над змістом цього поняття. Одночасно зауважу, що забезпечення прав людини є суттєвим напрямком державної політики, принципом і (має бути) складовою будь-якого напрямку державної політики.

Українські автори часто використовують «національний механізм» при описанні елементів гендерної політики [2], але здебільшого при цьому переймаються описанням діяльності суб'єктів формування та впровадження політики, а також аналізом міжнародно-правових інструментів [3].

Роль національних механізмів є комплексною і полягає у розробці та впровадженні конкретного напрямку політики. Вони мають формуватися та працювати для досягнення наступних цілей: «розробка, заохочення, реалізація, виконання, контроль, оцінка, пропаганда, та мобілізація підтримки» конкретного напрямку політики [4, с. 99].

Можна подивитися на цю проблему з іншого боку. Для того, щоб здійснювалася комплексна робота, недостатньо існування лише однієї інституції, однієї національної установи, суб'єкту політики, органу державного управління, а необхідним є формування саме національного механізму.

Навіть етимологічний аналіз терміну дає підстави стверджувати, що «механізм передбачає наявність якнайменше двох складових частин, які перебувають у взаємодії одна з одною» [1, с. 10-11]. І цей принцип взаємодії є